

Täysistunto

Torstai 21.10.2021 klo 15.59—21.48

2.3. Suullinen kysymys vanhustenhoidon valvonnasta (Jussi Saramo vas)

Suullinen kysymys SKT 182/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on esittänyt tähän kokonaisuuteen kysymyksen. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.23 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! Reilun kahden vuoden takainen hoivakohu toi silloin kaikkien eteen sen järkyttävän todellisuuden, jossa monet suomalaiset vanhukset elivät, erityisesti suurten hoivayritysten yksiköissä. Vanhushoivakohun jälkeen tuli vastaava kohu varhaiskasvatusbisneksestä, jossa myös oli käytetty laajamittaisesti haamuhoitajia. Edellisen hallituksen sote-uudistus olisi johtanut massiiviseen yksityistämiseen ja pakkoyhtiöittämiseen, mutta nyt sote-uudistus vie oikeaan suuntaan, kun yksityinen hoivabiznes ei voi enää maksimoida voittoja ihmisten hyvinvoinnin ja turvan kustannuksella. Jatkossa julkisen sektorin on aina oltava kuskin paikalla. Kysynkin ministeri Kiurulta: kuinka nopeasti nämä uudet hyvinvointialueet voivat saada tilanteen hallintaansa — niin kuin tässä perussuomalaiset nostivat esiin, Tampereelta ja muualta on paljastunut, että vieläkin näitä ongelmia siellä yksityispuolella erityisesti on [Ben Zyskowitz: Ja julkisella puolella!] — jotta ei enää oltaisi riippuvaisia [Puhemies koputtaa] muutamista suuryrityksistä? [Puhemies: Kiitoksia!] Ja tullaanko valvomaan julkisten ja myös yksityisten toimintaa jatkossa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tullaan valvomaan. Ja oli hyvä analyysi siitä, mitä sote-uudistuksessa reunaraameiksi laitettiin myöskin vanhushoivapalveluihin. On hyvä sanoa, että meillä on ongelmia niin julkisen kuin yksityisenkin puolen toiminnassa, ja näissä meillä täytyy olla nollatoleranssi. Me emme voi ajatella, että vanhusten huono kohtelu jatkuu. Se on mahdotonta. Meidän täytyy sovittaa tämän päivän osaamistarpeet yhteen sen kanssa, mitä on inhimillinen vanhuus, ja tämä ei ole helppo asia. Ja olen samaa mieltä siinä, että me tarvitsemme valvovaa viranomaista. Tämä Tampereen esimerkki osoittaa sen, että valvova viranomainen on toiminut ja asiaan on nyt puututtu. Se tuli myöskin Tampereen kaupungille järjestäjänä kyllä aika kovasti eteen, koska heillä oli kolme päivää aikaa reagoida siihen, että toiminta siirretään omaksi. Kyllä tämä on myös julmaa. Jos näitä asioita ja laiminlyöntejä tapahtuu, niin niihin sitten myös puututaan ja kovalla kädellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

16.25 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Selvitin viime keväänä kirjallisella kysymykselläni ministeri Kiurulle aluehallintovirastojen valvontakäytäntöjä. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston johdon mukaan tarkastuskäynteistä ilmoitetaan ennakoon terveydenhuollon yksikköihin, kuten vanhusten hoitokoteihin. Avin johdon mukaan ennalta ilmoittamattomalle tarkastuskäynnille on lain mukaan aina oltava peruste. Hoitoyksiköiden toimintaa siis valvotaan siten, että hoitoyksikkö saa tietää valvontakäynnistä ennakoon. On selvää, että tällainen käytäntö rikkoo törkeästi vanhusten ihmisoikeuksia. Arvoisa ministeri Kiuru, miksi ette näe ongelmaa siinä, että hoitokotien tarkastuksista ilmoitetaan terveydenhuollon yksiköille ennakoon ja potilasturvallisuuden vaarantuminen lakaistaan näin maton alle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkea nykyistä lainsäädäntöä voidaan aina tarkastaa. Lähtökohdan kuitenkin pitää olla se, että silloin kun me epäilemme, että laiminlyönti on tapahtunut, niin se perustuu johonkin — sehän on oikeudenmukaisen yhteiskunnan peruste — mutta olen valmis tarkastelemaan tätäkin kysymystä. Meillä on nyt nämä pykälät auki täällä eduskunnassa, kun tuodaan esitys vanhuspalvelulakiin, mutta lähtökohdan täytyy olla tietenkin se, että nämä asiat pitäisi tehdä jo paljon aikaisemmin. Myös omavalvonnan pitää toimia. Me emme voi lähteä siitä, että meillä on vain valtion viranomaiset, jotka sitten viime kädessä puuttuvat. Kyllä meidän täytyy myöskin vaatia kenttää sitoutumaan siihen, että omavalvonta toimii. Tämä on iso kysymys sekä järjestäjän näkökulmasta mutta myös yhteiskunnan ja koko luottamuksen näkökulmasta, miten me kohtelemme vanhuksiamme ja onko alalla intressi pitää huolta siitä, että myöskin tämä omavalvonta toimii. Siksi korostaisin sitä, että molempia tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.27 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidon tilanne on haastava. Siellä kotona asuu erittäin monisairaita vanhuksia, jotka tarvitsevat paljon hoidon palveluita. He ovat samalla hyvin haavoittuvassa asemassa: he ovat riippuvaisia tästä hoidosta. Olemme saaneet lukea, että väärinkäytöksiä ja varkauksia on liittynyt hoitohenkilökuntaan, ja kysyisinkin — tässä samalla, kun ympärivuorokautiseen hoivaan pääsy on vaikeutunut johtuen näistä lainsäädännöllisistä kiristyksistä: Millä tavalla tullaan varmistamaan se, että henkilöstö, joka antaa palvelua koteihin, on osaavaa ja sitä on riittävästi? Ja onko tarkoitus tai suunnitelmia ottaa myöskin jonkinlaisia soveltuvuustestejä käyttöön hoitohenkilökunnalle, ettei nyt vain käy niin, että kaikkia kynnelle kykeneviä yritetään vaan haalia lähihoitajakoulutukseen tasosta riippumatta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2021 vp

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on ihan aiheellinen kysymys, ketkä meistä hoitavat keitäkin jatkossa ja millä eetoksella ja millä koulutuksella. Ne ovat minusta ihan aiheellisia kysymyksiä. Jokainen meistä haluaisi, että ihminen, joka tulee lähelle ja pitää meistä huolta, osaa ja taitaa nämä hommat. Se on ihan ehdoton edellytys. Haasteeksi tietenkin tulee tässä osaamispuolassa se, mistä me saamme tällaisia kriteerit täyttäviä henkilöitä hakeutumaan nimenomaan tähän koulutukseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Norjasta!] Se on haastavaa, ja niin kuin totesin, me ollaan viimeksi tänään käsitelty sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmässä nimenomaan tämän osaamisen ohjelman aloittamista ja sitä, miltä pohjalta sitä tehdään. Siinä se keskeinen kysymys on, miten me varmistamme myös vanhuspalveluiden vetovoiman. Tässä esityksessä, mihin viitattiin, nimenomaan hoitajamitoituksen osalta varattiin — nyt ulkomuistista sanon — [Puhemies koputtaa] noin 150 miljoonaa euroa lisäkoulutukseen lähihoitajakoulutuksen lisäämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Keskustan eduskuntaryhmän lisäkysymys, edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.30 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvokas ja turvallinen vanhuus on meidän kaikkien oikeus. Se edellyttää hoitajien jaksamista, mukaan lukien omaishoitajien jaksamisen. Haluaisin kysyä peruspalveluministeri Kiurulta: miten omaishoitajien tosiasiallisia mahdollisuuksia pitää heille osoitettuja vapaita tuetaan? Nyt vapaapäiviä jää pitämättä, ja omaiset eivät sitä kautta saa turvallista hoitoa.

Keskustan ehdotus on lisätä perhehoitoa omaishoidon sijaisvaihtoehtona. Perhehoitaja voi tulla hoidettavan kotiin ja hoidettava mennä perhehoitajan luo. Tuttu, turvallinen, perheenomainen sijaishoitopaikka on meidän tavoitteemme. Me puhumme nyt ihmisten perusasioista, oikeudesta turvalliseen elämään. Tämä on tärkeää muun muassa muistisairaiden kannalta, että tuttuus ja turvallisuus säilyvät.

Omaishoitajien riittävästä jaksamisesta huolehtiminen on meidän kaikkien asia. Miten hallitus aikoo edistää tätä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.31 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on noin 50 000 omaishoitajaa, jotka siis ovat tuen piirissä, ja paljon niitäkin, jotka eivät edes ole tuen piirissä. Tästä voi vetää sen johtopäätöksen, että jos lähes 30 000 on yli 65-vuotiaita, niin silloin olennaista on se, miten me heitä tuemme.

Sosiaali- ja terveystieteiden sisältöuudistuksessa, joka sotessa on menossa, on otettu huomioon se, että meidän pitäisi priorisoida sitä, että omaishoitajat jaksavat. Heidän palvelunsa nimenomaan perustasolla on varmistettava, ja kaikessa on haluttu huolehtia siitä, että heidän jaksamisensa turvataan. Monet näistä ihmisistä, jotka hoitavat omaa sairasta läheistään kotona, tarvitsevat myös sosiaali- ja terveystieteiden palveluja, ja se, miten heidän tukeaan voidaan lisätä, on nyt päivän kysymys osana sitä sisältöuudistusta. Siellä on jonossa leikkauksia, siellä on jonossa vaivojen hoitoa. Miten tämä kuvio onnistuu niin, että heitä tuetaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2021 vp

Toinen kysymys on sitten se, miten virkistymisen näkökulmasta tuetaan myöskin toimintakykyä, [Puhemies koputtaa] ja siinäkin meillä on laiminlyöntejä kentällä, vaikka laki sen sinänsä takaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä viimeisenä vastauspuheenvuoro edustaja Reijoselle.

16.32 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vähän ikävälle tuntuu, että omaishoidon tuki ei tule verottomaksi ja omaishoitoon ei tule yhtenäisiä kriteerejä koko Suomeen. Kun tässä ministeri nosti esille, kuinka tärkeää on kehittää omaishoitoa, niin kysyn nyt sitten samalla, että kun viimeksi tämä Kansallinen omaishoidon kehittämisohjelma on päivitetty vuonna 2014, niin milloin tämä aiotaan päivittää, koska tästä on tosi kauan, kun tämä on viimeksi päivitetty.

Ja sitten se ikävin kysymys: Pitääkö paikkansa — kun olen näin kuullut — onko tämä totta, että kunnille korvamerkittyä valtionosuutta omaishoitoon olette menneet leikkaamaan reilusti, kuuleman mukaan ehkä jopa puolella? Pitääkö tämä paikkansa, onko näin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru.

16.33 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan nyt tarvitaan tukiopestusta, kun siinä vierekkäin istuvat edustajat, jotka molemmat tätä kysyivät. Tämän kyselytunnin jälkeen olisi kiva tietää, mihin tämä huhu nyt liittyy.

Niin kuin totesin, me tulemme käyttämään tällä hallituskaudella kakkosvaiheen vanhuspalveluiden uudistukseen 45 miljoonaa. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Tähän mennessä ykkösosvaihien vanhuspalveluiden uudistukseen, joka koski siis ympärivuorokautista hoivaa, on käytetty jo satoja miljoonia. Me satsaamme tällä hallituskaudella satoja miljoonia vanhuspalveluiden uudistamiseen, mutta minun on sanottava, että enempää ei saatu hallitusohjelmaan rahaa vain vanhuspalveluiden uudistamiseen — [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] siis jo satoja miljoonia. Se syy on se, että minä en siihen pysty. Vaikka edustaja Reijonen nyt toivoisi, että pannaan myös omaishoito täysremonttiin saman tien, siihen en nyt pysty, mutta totean, että 22 alueella tämä yhtenäistäminen tapahtuu. Olemme neuvoneet THL:ää nyt kiireesti tarttumaan siihen, että nämä yhtenäistämiskriteerit valmistellaan ajoissa, jotta seuraavaan hallitusohjelmaan saadaan tämä viimeinen palanen lokahtamaan ja silloin saadaan nämä vanhuspalvelut kokonaisuudessaan uudistettua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä ministeri Paatero, olkaa hyvä.

16.34 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Ihan lyhyesti: Samoin ajattelin, että voidaan palata tähän, koska meillä on valtionosuusjärjestelmä, jossa ei ole korvamerkintöjä. Meillä on valtionavustusjärjestelmä, jossa kohdennetaan joihinkin yksittäisiin kehittämishankkeisiin, ja summa on noin 1,9 miljardia euroa, valtionosuuksissa se on noin 8 miljardia euroa. Suurimmalta osalta siis kunnat siellä sisällä päättävät, mihin budjetin suuntaavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2021 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.